

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 180/05-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. augusta 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. V., bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 340/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 T 486/00), a takto

rozhodol :

Sťažnosť Ing. J. V. o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júla 2005 doručená sťažnosť Ing. J. V., bytom K., (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného

súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 486/00 a neskôr vedeného pod sp. zn. 2 T 340/01. Sťažovateľ si v rámci trestného konania v adhéznom konaní uplatnil náhradu škody v sume 220 000 Sk. Dňa 5. júna 2002 okresný súd vo veci meritórne rozhodol a sťažovateľovi priznal náhradu škody, avšak rozsudok súdu bol odvolacím súdom zrušený. Rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo sťažovateľovi podľa jeho vyjadrenia doručené. V roku 2003 sa uskutočnili dve pojednávania, na ktoré sa obžalovaný nedostavil. Podľa sťažovateľa trvá konanie neprimerane dlho, a preto podal sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu 30. júna 2005, ktorý opodstatnenosť namietanej dĺžky trestného konania uznal, nezistil však subjektívne dôvody (zavinenia) tejto dĺžky konania zo strany okresného súdu. Taktiež oznámil sťažovateľovi, že vo veci je nariadené pojednávanie na 31. august 2008 (správne 31. august 2005); sťažovateľ žiadne predvolanie na pojednávanie v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu nedostal.

Sťažovateľ vychádzajúc z dĺžky trestného konania (sedem rokov), resp. konania na súde (štyri roky), navrhuje, aby ústavný súd (bez ústneho pojednávania) takto rozhodol:

„Okresný súd Košice I. v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 486/00 a 2 T 340/01 porušil základné právo Ing. J. V., na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov zaručené mu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a na prejednanie jeho veci v primeranej lehote zaručené mu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Košice I. prikazuje konať vo veci sp. zn. 2 T 340/01 bez zbytočných prietahov a čo najrýchlejšie.

Ing. J. V. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 150.000,- Sk, ktoré je mu povinný Okresný súd Košice I. vyplatiť v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Košice I. je povinný vyplatiť Ing. J. V. 5.302,- Sk do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet advokátky sťažovateľa.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ namieta v sťažnosti porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v adhéznom konaní t. č. vedenom pod sp. zn. 2 T 340/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 4 T 486/00).

Podmienky konania o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 20 ods. 1 a § 49 až 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie ktorejkoľvek z podmienok je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd posudzoval danú vec so zreteľom na účel, podstatu a zmysel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. Kľúčovým pojmom a atribútom tohto základného práva je to, že jeho ochrana sa uplatňuje vo veci účastníka konania v „jeho veci“. V nadväznosti na to ústavný súd vyslovuje názor, že uplatnenie tohto základného práva má väzbu iba na takú vec účastníka v konaní pred súdom alebo iným orgánom právnej ochrany, ktorej prejednanie a rozhodnutie je zahrnuté do účelu procesného poriadku, ktorý upravuje postup orgánu verejnej moci pri prejednaní veci účastníka konania.

V konaní pred okresným súdom, v ktorom sa rozhoduje o občianskoprávnom nároku sťažovateľa v procesnom postavení poškodeného, v ktorom podľa neho dochádza k porušovaniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, nemožno považovať za vec samu konanie o ním uplatnenom nároku, ale je ním trestné stíhanie iných osôb (obžalovaných). Trestné stíhanie sa vykonáva podľa ustanovení zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Podľa § 1 prvej vety Trestného poriadku je účelom tohto zákona upraviť postup orgánov činných v trestnom konaní tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní. Iný účel Trestného poriadku nie je výslovne vyjadrený, a preto je vecou samou v trestnom konaní zistenie trestných činov a spravodlivé potrestanie ich páchatel'ov. Podľa § 2 ods. 4 a 5 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje niečo iné, postupujú orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti; musia trestné veci prejednávať čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou. Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie.

Z uvedeného je zrejmé, že zákonným účelom postupu orgánov činných v trestnom konaní nie je prerokovanie, rozhodovanie a rozhodnutie o nároku poškodených, keďže tento má súkromnoprávnu povahu. Ako už bolo uvedené, možnosť uplatnenia nároku na náhradu škody poškodenými v trestnom konaní nemôže byť vecou samou v takom zmysle, ako to je ponímané v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Tieto závery majú oporu aj v doterajšej judikatúre ústavného súdu (IV. ÚS 4/02), podľa ktorej „účel trestného konania, jeho predmet a základné zásady, na ktorých spočíva dosahovanie tohto účelu, vylučuje záver, aby poškodení mali právo na to, aby ich vec – nárok na náhradu škody – bola prerokovaná bez zbytočných prietáhov v trestnom konaní. Prípustnosť uplatniť nárok na náhradu škody v trestnom konaní nie je dôvodom na záver o tom, že v trestnom konaní sa stáva vecou samou nárok poškodeného. Táto možnosť je iba zvýhodnením poškodeného, ktorý za splnenia zákonných podmienok a ak to nebráni účelu trestného konania môže dosiahnuť uspokojenie svojho súkromnoprávneho nároku prípadne aj v trestnom konaní. To, že sa táto možnosť nemôže uplatniť na úkor dosahovania účelu

trestného konania (§ 1 Trestného poriadku), vyjadrujú viaceré ustanovenia Trestného poriadku (§ 44 ods. 4, podľa ktorého výkonom práv poškodených nesmie byť ohrozený rýchly priebeh trestného stíhania; § 229 ods. 1, podľa ktorého ak niet podľa výsledku dokazovania pre vyslovenie povinnosti na náhradu škody podklad alebo ak by bolo pre rozhodnutie o povinnosti na náhradu škody potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré presahuje potreby trestného stíhania a podstatne by ho pretiahlo, súd odkáže poškodeného na konanie o občianskoprávných veciach, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom).

V dôsledku zákonnej možnosti odkázať poškodeného na konanie vo veciach občianskoprávných nemožno uvažovať o priznaní základného práva na prerokovanie jeho nároku na náhradu škody bez zbytočných prietáhov v adhéznom konaní v takom rozsahu, ako prináleží účastníkovi konania v občianskoprávnom konaní, a to najmä v prípade, že by jeho realizácia presiahla potreby trestného konania.

Ústavný súd v súvislosti s možnosťami poškodeného domáhať sa v trestnom konaní svojho práva spôsobom uvedeným v čl. 48 ods. 2 ústavy pripustil v niektorých smeroch možnosť obmedzenia jednotlivých subjektov práv trestného konania vrátane poškodeného, a to so zreteľom na účel Trestného poriadku (§ 1) a základné zásady trestného konania (§ 2) v rámci vyvažovania stretávajúcich sa záujmov a tiež s prihliadnutím na rozdelenie procesných funkcií na hlavné (obžaloba, obhajoba a rozhodovanie veci) a vedľajšie (náhrada škody a zhabanie veci), čo sa prejavuje napríklad v prípade, že je poškodený odkázaný so svojím nárokom na náhradu škody na konanie o občianskoprávných veciach (§ 229 Trestného poriadku). Obmedzenie základného práva poškodeného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy však neznamená zásah do jeho podstaty, pretože poškodený môže toto ústavné právo realizovať v konaní pred súdom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (III. ÚS 8/00).

Podľa názoru ústavného súdu žalobu o náhradu škody treba kvalifikovať ako účinný právny prostriedok ochrany práv a slobôd poškodených s tým, že takáto žaloba vymedzuje v občianskom sporovom konaní nárok poškodených na náhradu škody už ako ich vec, vo vzťahu ku ktorej majú (na rozdiel, keď by ako poškodení uplatnili právo

na náhradu škody v adhéznom konaní) zaručené základného právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (čl. 48 ods. 2 ústavy).

Z uvedeného možno vyvodit' záver, že namietaný postup okresného súdu v konaní, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 2 T 340/01 (pôvodne pod sp. zn. 4 T486/00), nemôže byť v žiadnej súvislosti s ústavne garantovaným základným právom na prerokovanie veci sťažovateľa bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pod vecou sťažovateľa totiž treba v okolnostiach prípadu rozumieť nárok na náhradu škody, rozhodovanie o ktorom neprináleží k účelu trestného konania, a navyše takýto nárok môže sťažovateľ uplatňovať za predpokladu splnenia zákonných podmienok aj v občianskom spore.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú a z dôvodu jej neprípustnosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2005